

Ο άγιος Αμβρόσιος και ένα σημαντικό έργο του (Πέτρος Παναγιωτόπουλος, Αρχισυντάκτης Θρησκείας)

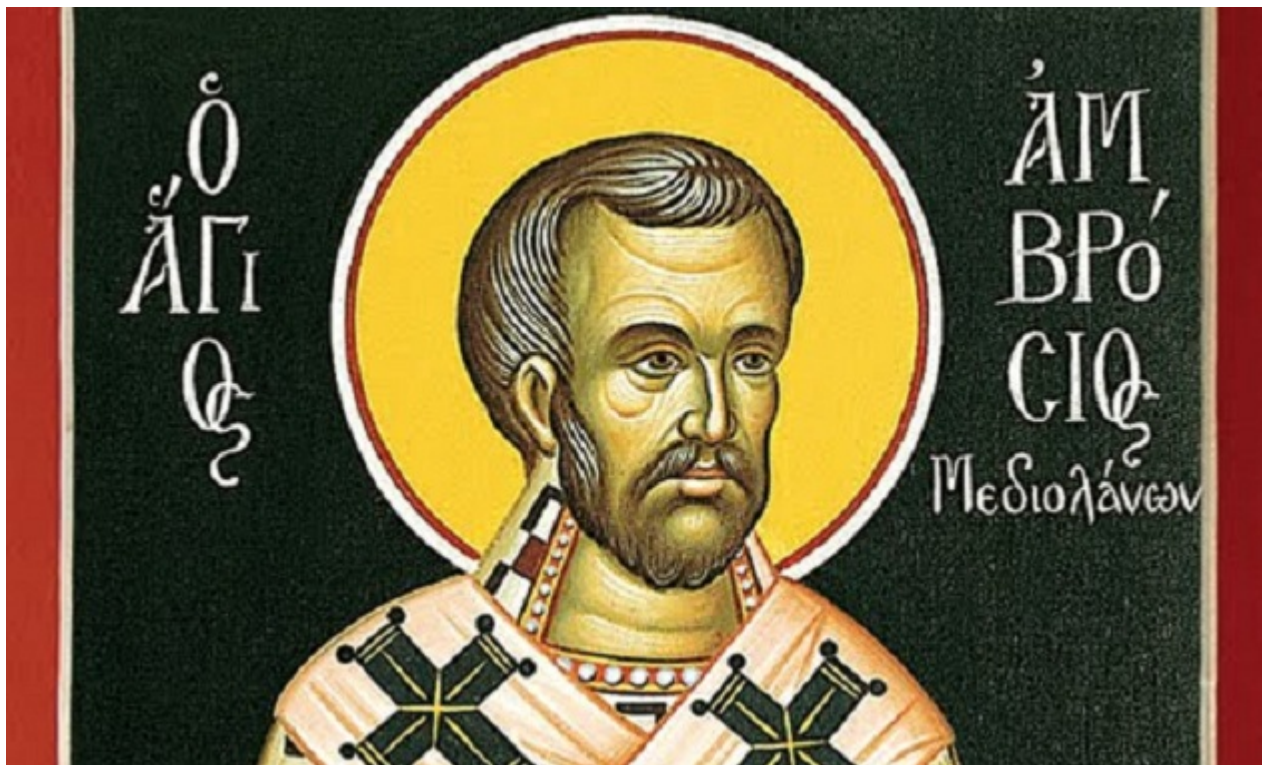
[/ Πεμπτουσία](#)

Μια από τις μεγαλύτερες προσωπικότητες της χριστιανικής παράδοσης τιμάται σήμερα από την Εκκλησία μας. Ο άγιος Αμβρόσιος, μια προσωπικότητα που συνδύαζε το δυναμισμό με την αγάπη προς το Θεό και τους ανθρώπους, και με έναν πολύ ενδιαφέροντα βίο, όμως, έδωσε το όνομά του και στο Πρόγραμμα που υποστηρίζει η «Πεμπτουσία» και φιλοξενείται από την ενότητα «Πρόσωπο και Βία». Γι ' αυτό και έχουμε έναν επιπλέον λόγο να εξάρουμε τη συνεισφορά του στην εμπέδωση της χριστιανικής πίστης.

1. ΑΓΙΟΣ ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ, ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΜΕΔΙΟΛΑΝΩΝ

Ο άγιος Αμβρόσιος θεωρήθηκε - και όχι άδικα - η μεγαλύτερη εκκλησιαστική προσωπικότητα του 4^{ου} αι. στη Δύση. Γεννήθηκε από ρωμαϊκή αριστοκρατική οικογένεια στους Τρεβήρους της Γερμανίας το 339. Ο πατέρας του υπηρέτησε ως Έπαρχος της Γαλατίας. Ο ίδιος σπούδασε νομικά, ελληνική φιλολογία και ρητορική και μετά από το θάνατο του πατέρα του διετέλεσε διοικητής επαρχίας στα Μεδιόλανα (σημερινό Μιλάνο), που ήταν τότε η πρωτεύουσα του Δυτικού Ρωμαϊκού κράτους και τόπος κατοικίας του αυτοκράτορα. Καθώς ήταν διάσημος για την αμεροληψία του, εξελέγη επίσκοπος της πόλης το 374, μεσούσης της αρειανικής κρίσης και ύστερα από μαζικό λαϊκό αίτημα. Πέρασε την υπόλοιπη ζωή του μέσα σε διαρκή προσευχή και μελέτη, ώστε να μπορέσει να ανταποκριθεί στα υψηλά του πνευματικά καθήκοντα.

Η αλήθεια είναι ότι τα διοικητικά του χαρίσματα και ο εν γένει χαρακτήρας του τον βοήθησαν να αντεπεξέλθει άριστα στις ευθύνες του καθώς και στο νέο ρόλο που αναλάμβανε η Εκκλησία στην εποχή του. Είναι, μάλιστα, χαρακτηριστική η επιρροή που άσκησε στους αυτοκράτορες της εποχής του. Αγwνίστηκε επιτυχώς κατά των ειδωλολατρικών υπολειμμάτων και της διάδοσης των αρειανικών αντιλήψεων. Μνημειώδης έχει μείνει, επίσης, ο έλεγχος που άσκησε στον αυτοκράτορα Θεοδοσίο Α΄ για τη σφαγή των Θεσσαλονικέων πολιτών το 390.

Το γραπτό του έργο συνδέεται στενά με τη συνολική του δραστηριότητα. Τα περισσότερα έργα του προέρχονται από ομιλίες, με εμφανή μάλιστα τη ρητορική του δεινότητα. Ας μην ξεχνούμε δε, ότι σ' αυτόν οφείλεται η μεταστροφή του νεαρού ι. Αυγουστίνου στο Χριστιανισμό. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι, παρά τη στέρεα θεωρητική του συγκρότηση, ο λόγος του διακρίνεται κυρίως για τον ποιμαντικό δυναμισμό του και το ζωντανό του ενδιαφέρον για τα πρακτικά προβλήματα του ποιμνίου του. Δεν είναι, λοιπόν, λιγότερο σημαντικό το γεγονός ότι κατάφερε να αποδώσει λεπτές δογματικές αλήθειες με τρόπο κατανοητό για τους απλούς πιστούς. Το θερμό ποιμαντικό του ενδιαφέρον αναδεικνύεται ακόμη και στο πλήθος των κατηχητικών και ερμηνευτικών έργων του. Ο άγ. Αμβρόσιος έχει μείνει εξίσου γνωστός και για την υμνολογική του παραγωγή.

Απεβίωσε εν ειρήνη στις 4 Απριλίου του 397. Η μνήμη του τιμάται στις 7 Δεκεμβρίου.

2. ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ «ΕΞΑΗΜΕΡΟΝ»

Ένα πολύ σημαντικό έργο του αγ. Αμβροσίου είναι οι «Ομιλίες εις την Εξαήμερον», που γράφτηκε στα λατινικά[1] και αποτελείται από εννέα Ομιλίες. Η γραπτή μορφή του έργου διαιρείται σε έξι βιβλία, τα οποία αντιστοιχούν στην ανάλυση των συμβάντων κάθε ημέρας από τη βιβλική διήγηση. Εικάζεται ότι οι ομιλίες του αγίου καταγράφηκαν από στενογράφους, αλλά την τελική εποπτεία για την έκδοση του έργου την είχε ο ίδιος: σε επιστολές του προς το διάκονο Οροντιανό και τον επίσκοπο Σαβίνο, αντίστοιχα, δηλώνει ευθέως ότι το έργο έχει γραφτεί από τον ίδιο[2]. Η ονομασία «Εξαήμερον» έχει δοθεί από τον ίδιο το συγγραφέα[3].

Το έργο παρουσιάζει στενή εξάρτηση από το αντίστοιχο έργο του Μ. Βασιλείου, αλλά και από συναφή πονήματα του Ιππόλυτου και του Ωριγένη. Οι επιρροές από τον Καππαδόκη ιεράρχη είναι έκδηλες στη διαίρεση του έργου, αλλά και στη συνολική δομή με την οποία εκτυλίσσονται οι σκέψεις του[4]. Ο τρόπος παράθεσης των επιχειρημάτων του φανερώνει επίσης και μία καλά αφομοιωμένη γνώση των επιστημονικών γνώσεων της εποχής του, αλλά και της γενικότερης θύραθεν παιδείας που ο ίδιος κατείχε. Πέραν τούτων, είναι ωστόσο εμφανές και το προσωπικό ύφος της γραφής του. Σε γενικές γραμμές ο λόγος του αγ. Αμβροσίου κινούνται σε δοκιμιακό ύφος, με ορισμένες ωστόσο έντονες ποιητικές εξάρσεις[5].

Οι ομιλίες εκφωνήθηκαν στην έδρα της επισκοπής του και εκτιμάται ότι το έργο γράφτηκε μεταξύ των ετών 386 και 389[6].

[1] Ελληνική μετάφραση από τον Στ. Βασιλόπουλο έχουν κυκλοφορήσει οι εκδ. Νεκτ. Παναγόπουλος το 1998.

[2] Βλ. «Εισαγωγή», Αγίου Αμβροσίου, επισκόπου Μεδιολάνων, *Εξαήμερον*, μετ. Στ. Βασιλόπουλος, εκδ. Νεκτ. Παναγόπουλος, Αθήνα 1998, σ. 7.

[3] Βλ. *ό.π.*

[4] Εκτιμάται, πάντως, ότι ακόμη και αν η εξάρτηση του αγ. Αμβροσίου από το Μ. Βασίλειο θεωρηθεί στενή, η προσφορά του πρώτου δεν ελαττώνεται, καθώς αποτέλεσε τη γλωσσική γέφυρα με την οποία ο Χριστιανισμός της Δύσης εξοικειώθηκε με τη σκέψη του αρχιεπισκόπου Καισαρείας, βλ. Clarence J. Glacken, *Traces on the Rhodian Shore: Nature and Culture in Western Thought from Ancient Times to the End of the Eighteenth Century*, University of California Press, Berkeley/Los Angeles 1976, σ. 189.

[5] Βλ. Matthew Akers, *From the Hexaemeral to the Physico-theological: A Study of Thomas Traherne's*

Meditations on the Six Days of the Creation *and* The Kingdom of God *focusing upon the Cosmological Controversy*, ProQuest, UMI Dissertation Publishing, Ann Arbor, MI, 2008, σ. 24, 27.

[6] Βλ. Αγίου Αμβροσίου, *ό.π.*, σ. 9-10.